

ἀποθάνει ἄπαις καὶ ἀδιάθετος, ὁ ἐπιζῶν ἑτεροθαλῆς ἀδελφὸς κληρονομεῖ μόνον τὴν ἰδιοκτησίαν του καὶ τὴν περιουσίαν ἐκείνην τὴν καταγομένην ἀπὸ τὸν πατέρα των, τὴν δὲ τῆς μητρὸς αὐτοῦ τὴν κληρονομοῦν οἱ ἐξ αὐτῆς συγγενεῖς».

836

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 2 Μαΐου, Δημογεροντίας Ἀνδρου εἰς ἄνω-
τέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 288, σ. 156-160 καὶ ἐν 289, σ. 217-219.

837

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 20 Ἰουνίου, ἐπάρχου Νάξου Ἰω. Μαμούνη
εἰς ἄνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 104, σ. 38-42.

838

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 3 Σεπτ., Δημογεροντίας Μήλου εἰς ἄνωτέρω
ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 126-129.

«Α'. Ὄταν ἀποθάνῃ τις ἀδιάθετος καὶ δὲν ἀφήσῃ σύζυγον, θέλει ἡ συνήθεια τῆς Μήλου νὰ κληρονομοῦν ὅλα τὰ ἄρρενα παιδιά τὴν περιουσίαν του ἐξ ἴσου. Λαμβάνουν δὲ καὶ τὰ θήλη ἐξ αὐτῆς, ὅταν μητρικὴ δὲν ὑπάρχῃ, ὅχι ὅμως μὲ ἰσομοιρίαν. Ταύτης δ' ὑπαρχούσης, λαμβάνουν τὰ μὲν ἄρρενα τὰ τοῦ πατρὸς, τὰ δὲ θήλη τὰ τῆς μητρὸς. Ἐὰν δ' ἀφήσῃ σύζυγον, δίδει πρὸς αὐτὴν δικαίωμα ἢ συνήθεια, ὑπανδρεύουσιν τὰ τέκνα τῆς, νὰ τὰ προικίσῃ ὡς βούλεται. Β'. Ἡ συνήθεια τῆς Μήλου δίδει δικαίωμα εἰς τοὺς γονεῖς ν' ἀφήσουν εἰς ἕκαστον τῶν τέκνων των, ὅσα ἐκ τῆς περιουσίας των βούλονται, δὲν τοῖς συγχωρεῖ μόνον μηδὲν ἀπόκληρον, πλὴν μὲ πέντε μόνας σχεδὸν δραχμὰς δύναται νὰ ξεμοιράσῃ ὅσα τῶν τέκνων των βούλονται, χωρὶς αὐτὰ νὰ ἔχουν δικαίωμα νὰ ζητήσουν περισσότερον ἀπ' ὅσα ὁ πατὴρ αὐτῶν διὰ διαθήκης τοῖς ἄφησε. Δύνανται δ' οἱ γονεῖς νὰ δώσουν ἐκ τῆς περιουσίας των καὶ εἰς μακρυνότερους συγγενεῖς καὶ εἰς ξένους σὺν τούτοις. Ἐὰν δ' ἐλλείπῃ εἰς ἄλλοδαπὴν κανὲν τέκνον καὶ δὲν ἀφήσῃ πρὸς αὐτὸ μηδὲν, δύναται τοῦτο, μετὰ τὴν ἔλευσίν του, νὰ λάβῃ ἴσον μὲ τὰ λοιπὰ μερίδιον. Γ'. Ὄταν ἀποθάνῃ τις ἀδιάθετος, τὸν κληρονομοῦν οἱ κατιόντες συγγενεῖς, πλὴν οἱ πλησιέστεροι, δηλ. τὰ τέκνα, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ ἐγγόνια· εἰς ἔλλειψιν τέκνων, κληρονομοῦν πατὴρ ἢ μήτηρ, οὐχὶ καὶ πάπποι ἢ μάμμαι. Γονέων μὴ ὑπαρχόντων, κληρονομοῦν οἱ ἀδελφοί, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ ἀνεψιοί. Ἐν γένει οἱ πλησιάζοντες μόνον συγγενεῖς κληρονομοῦν τὸν ἀδιαθέτως ἀποθανόντα. Χωρὶς συγγενῶν δὲν ἀπέθανε τινὰς εἰς τὰς ἡμέρας μας, διὰ νὰ γνωρίσωμεν καὶ τὴν εἰς αὐτὸ συνήθειαν. Ἀπέθανον δὲ πρὸ χρόνων πολλῶν γενεὲς ὁλόκληρες καὶ τὴν μὲν κινητὴν αὐτῶν περιουσίαν, ποῖοι ἐκληρονόμησαν ἀγνοοῦμεν, τὴν δ' ἀκίνητον, μὴδ' ἡ Κοινότης, μὴτε ἡ Κυβέρνησις ἐξουσίασεν, ἀλλ' ὅστις τῶν πολιτῶν ἐκαλλιέργησε γῆν ἀκαλλιέργητον, μὴ ἔχουσαν κύριον, τὴν ἐξουσίασεν καὶ ἰδιοκτησίαν τὴν ἔκαμε καὶ ἡ συνήθεια αὕτη ἐπικρατεῖ μέχρι σήμερον. Δ'. Ἄν ἐξ ἀνδρογύνου ἀτέκνου, ἀποθάνῃ τὸ ἐν μέλος, δίδει δικαίωμα ἢ συνήθεια τῆς Μήλου εἰς

τὸ ἐπιζῶν, νὰ καρπῶται τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ ἀποθανόντος, ἐν ὅσῳ ζῇ χρηεὺς, χωρὶς ὅμως νὰ δύναται νὰ πωλήσῃ, ἢ νὰ χαρίσῃ τι ἐξ αὐτῆς . . . Ε'. Ἡ συνήθεια . . . δίδει εἰς τὰ θηλυκὰ τὴν μητρικὴν καὶ εἰς τὰ ἄρρενα τὴν πατρικὴν περιουσίαν, εἶναι δὲ εἰς τὴν θέλησιν τῶν γονέων νὰ πράξουν, συμφώνως ὅμως, ὡς βούλονται, μηδεμίαν αὐτοὺς ἀπαγορεύουσα συνήθεια. Σ'. Δὲν συγχωρεῖ ἡ συνήθεια νὰ καταθέσῃ ἡ ὑπανδρευθεῖσα γυνὴ καὶ προῖκαν λαβοῦσα, εἰς ἴσην μοιρασίαν μετὰ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν . . . Η'. Ἐκ τῆς προικὸς τῆς γυναικὸς δὲν δύναται ἐπὶ μηδεμιᾷ ἀνάγκῃ ἢ πρόφασιν νὰ πωλήσῃ ὁ σύζυγος . . . μήτε ἡ σύζυγος αὕτη . . . χωρὶς τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἀνδρός . . .».

. . . Συνήθειαι γραπτὰ ὑπῆρχον ποτέ, ἀλλ' ἐχάθη τὸ ἐγγράφον καὶ μήτε εἰς τὴν μνήμην τινὸς μένουσιν ὅλαι.

Ἐπικρατεῖ δὲ συνήθεια ἑκπαλαι, ὅταν ἐξ ἀνδρογόνου ἀτέκνου ἀποθάνῃ ὁ σύζυγος διαθετὸς ἢ ἀδιάθετος, νὰ λαμβάνῃ ἡ ἐπιζῶσα σύζυγος τὸ ἥμισυ ἀφ' ὅσα περισσεύματα εὗρεθῶσιν ἀπὸ προῖκα, ὅπου, ὑπανδρευθεῖς, εἶχεν ὁ σύζυγος, ἢ εἰς κτήματα, ἢ εἰς χρήματα, ἐξαιρουῖντες μόνον τὰ τῆς ἐνδυμασίας του. (Ἑτέρα συνήθεια). Ὅταν τις δώσῃ τι ἐκ τῶν κτημάτων του εἰς ξένον τινά, καὶ αὐτός, ὁ λαβὼν δηλ., ἀποθάνῃ χωρὶς τέκνων καὶ ἀδιάθετος, λαμβάνουν τὸ κτῆμα τοῦτο πάλιν οἱ συγγενεῖς τοῦ δώσαντος καὶ οὐχὶ οἱ κληρονόμοι τοῦ λαβόντος καὶ τοιοντοτρόπως ἀποθανόντος.

Ἦτον ἑτέρα συνήθεια, καὶ ὅταν ζῶα τινὸς ἤθελε φάγῃ ἐλαίας μπολιασμένας ἑτέρου, ἐπλήρωνεν ὁ ἔχων τὰ ζῶα πρὸς τὸν κύριον τῶν ἐλαιῶν ἐν χρυσοῦν βενέτικον δι' ἕκαστον μπόλι, αὕτη ὅμως ἡ συνήθεια παρημελήθη καὶ δὲν ἰσχύει πλέον.

Ὅταν ἤθελε συμβῇ ἀλλαγὴ ἢ πώλησις καὶ ἀγορὰ ζῶων ἐκάστου εἶδους καὶ ὁ ἀνταλλάξας ἢ ἀγοράσας ἤθελε φέρῃ τὸ ἀνταλλαχθὲν ἢ ἀγορασθὲν ζῶον τεσσαράκοντα βήματα μακρὰν ἀπὸ τὸν ὅποιον τὸ παρέλαβεν τόπον, δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ τὸ στρέψῃ μεταμελούμενος, καὶ πᾶν πάθος αὐτοῦ ἦτον εἰς βάρος του.

Ὅταν τις ἤθελε πωλήσῃ χωράφιον ἢ ἀμπέλιον καὶ δὲν ἤθελε ἐρωτήσῃ τοὺς συγγενεῖς του ἢ πλησιεστέρους τοῦ χωραφίου, τότε προτιμῶνται πρῶτον οἱ συγγενεῖς νὰ τὰ ἀγοράσωσι, ἢ ἂν αὐτοὶ δὲν θέλουν, καὶ τὸ θέλουν οἱ πλησιέστεροι, τὸ λαμβάνουν καὶ γίνεται ἄκυρος ἡ πώλησις τοῦ ξένου ἀγοραστοῦ. Ἐξαιρεῖται ὅπως ἐπὶ δημοπρασίας.

Ὅταν ζῶα τινὸς βλάβουν τοὺς καρποὺς προΐμους ἢ ὀψίμους ἑτέρου, ἐπικρατεῖ συνήθεια νὰ ἐκτιμᾶται ἡ ζημία ἀπὸ κοινὸν ἐκτιμητὴν καὶ ὁ βλάψας πληρώνει κατὰ τὴν ἐκτίμησιν. Τῶν χοίρων μόνον ἡ ζημία δὲν ἐκτιμᾶται, ἀλλὰ τοὺς φονεύει ὁ βλαπτόμενος.

Ἦτον συνήθεια, νὰ φονεύουν καὶ τὰς βλαπτούσας τοὺς καρποὺς ἐκ τῶν ὀρνίθων, πρὸ ὀλίγων δὲ χρόνων ἔπαυσε, ὡς οἱ ἐξ αὐτῶν βλαπτόμενοι δὲν ἀποζημιοῦνται, πρᾶγμα ἄδικον. (Ἑτέρα). Τὰ βροχικὰ νερὰ ἐπικρατεῖ συνήθεια νὰ τρέχουν, ὁπόθεν ἐξ ἀρχῆς ἔτρεχον, καὶ αὐτὰ τὰ εἰς στέρας εἰσερχόμενα, παραμελεῖται δὲ ἡ παρ' αὐτῶν προξενουμένη βλάβη καὶ ἂν ἐγγίξῃ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὑγιάν, ὥστε συμβαίνει νὰ διέρχονται ὕδατα δι' οἰκίας ἑτέρου εἰς ἑτέραν στέραν καὶ αὐτὸς νὰ μὴ δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διάβασιν, ἂν βλάπτεται.

Ὅταν τις πωλήσῃ κτῆμα τι, καὶ ἐλλείπει εἰς ἀλλοδαπὴν ὁ πλησιάζων¹ συγγενής, ἔχει τὸ ἴδιον δικαίωμα, ὅταν ἔλθῃ, νὰ δίδῃ τὴν τιμὴν ἐκείνου ὅπου τὸ ἠγόρασεν καὶ νὰ λαμβάνει τὸ κτῆμα. Ἐξαιρεῖται ἂν ἐπωλήθῃ ἐπὶ δημοπρασίας, διότι τότε μένει εἰς τὸν πλειοδότην».

1. Διωρθώσαμεν πλησιάζων ἀντὶ τοῦ πλειστηριάζων (καὶ ἀνωτέρω, σ. 331, στίχ. 8 ἐκ τῶν κάτω, πλησιάζοντες ἀντὶ τοῦ πληστήρια ζοντες) τῆς πηγῆς ἡμῶν.

